

גוט שבת

Gut Sábész

21. évfolyam 41. szám • Ára: 330 HUF • ב"ה

KIADJA: CHABAD-LUBAVICS ZSIDÓ NEVELÉSI ÉS OKTATÁSI EGYESÜLET

Gyertyagyújtás Budapesten: 20:26 • י"ח סיון תשע"ט • 2019. 6. 21. • פרשת בהעלותך • Szombat kimenetele: 21:48

Magyar zsidóságról Koppenhágában

Koppenhágai zsidó fesztiválon járt a szentendrei hitközség

Dániában nagyjából 6-7000 zsidó él, nagy többségük a fővárosban, Koppenhágában. Az 1700 tagot számláló hitközség minden évben kulturális fesztivált szervez, melyhez időről időre az országban működő nagykövetségek is csatlakoznak – többek között a magyar konzulátus is. A követség évek óta vesz részt a fesztiválon, idén a június 12-ére szervezett pódiumbeszélgetésre az EMIH szentendrei hitközségét vezető Myers házaspárt hívták meg.

A koppenhágai zsidó közösségi központban tartott beszélgetésen nagyjából 40 ember jelent meg, zsidók és nem zsidók egyaránt. Az eseményen részt vett hét nagykövetség képviselője is, köztük a magyar, az izraeli és a lengyel konzulátusról is, valamint a dán chábád mozgalom vezetője, Löewenthal rabbi is.

Mendy Myers a szlovákiai chábád küldötték gyerekeként Pozsonyban nőtt fel, míg fele-

sege, Tzivia egy asszimilálódott budapesti családban nevelkedett, így egészen különleges tekintést tudtak adni a régió zsidóságának életébe.

Elsőként az eltérő gyerekkori tapasztalataikról beszéltek a résztvevőknek. „Míg én Pesten nem zsidó iskolába jártam, addig Mendy Bécsben tanult, mert Pozsonyban nem volt zsidó iskola” – meséli Tzivia, aki a gimnázium alatt vált vallásossá. „Aról beszéltem Koppenhágában, hogy milyen volt vallásossá válni, a gimnázium mellett Zstsz-re járni, tanulni a rebbecenekkel – nem volt könnyű, de össze lehetett egyeztetni.”

A beszélgetés során felmerült az antiszemitizmus kérdése is. Mendy elmesélte, hogy fiatalabb korában, a '90-es évek végén, 2000-es évek elején, sokkal erősebb volt az antiszemitizmus Pozsonyban, mint ma, de a közösségben megmaradt egyfajta bizalmatlanság.

Mikor munkát keresett, egy zsidó ismerősük azt mondta: Pozsony nem áll készen, hogy szakállas zsidók álljanak munkába. Mendy azonban bekapogott egy közismert üzletemberhez, aki ismeretlenül is alkalmazta őt. Két évet dolgozott üzletfejlesztőként, és semmilyen atrocitás vagy hátrány nem érte eközben.

A szentendrei chábád központ kialakításán dolgozó házaspár bemutatta a résztvevőknek, milyen ma a két országban a zsidó közösség élete, infrastruktúrája. „Beszéltünk a fiataloknak szervezett programjainkról és arról, hogyan növekszik és fejlődik Magyarországon a közösség” – mondja Mendy. – „Bemutattuk azt a magyarnyelvű zsidó applikációt is, a Synago-t, aminek fejlesztésén dolgozom.” Az, hogy ilyen applikációra igény van, jól mutatja, mennyire nyitott, 21. századi a közösségünk. – teszi hozzá Tzivia.

Versenyek a Bét Menáchemben

A Bét Menáchem iskola diákjai minden évben többféle háziversenyen mérhetik össze tudásukat. Ez nem csak jó lehetőség a tanulásra, de a gyerekeknek a mindennapi iskolai feladatokon túlmutató élményt ad és segít, hogy kipróbálhassák magukat versenyhelyzetben is. Az idei évben is többféle tárgyból versengtek a diákok, ezeknek eredményeiről mi is beszámolunk. Az alábbiakban a környezetismeret és a matematika tudáspróbák eredményei olvashatóak, gratulálunk a résztvevőknek!

Matematika

ALSÓ TAGOZAT:

1. Oberlander Tzvi Meir,
2. Lukács Samu 3. Latky Ádám, Porath-Korontos Inez

FELSŐ TAGOZAT: 1. Elor Lea, 2. Lukács Sára 3. Kovács Dina

Környezetismeret

ALSÓ TAGOZAT:

1. Lukács Samu 2. Kovács Liron 3. Tóth Rafi

FELSŐ TAGOZAT:

1. Lukács Sára., 2. Lózszy Samu, 3. Domán Reizel.

Nyitott zsinagógák éjszakája

A Múzeumok éjszakáján az EMIH ismét négy helyszínen színes programokkal várja az érdeklődőket: a *Keren Or Chábád Központban* (1052 Budapest, Károly krt. 20.), az *Óbudai zsinagógában* (1036 Budapest, Lajos u. 163.), a *Vasvári Pál utcai zsinagógában* (1068 Budapest, Vasvári Pál u. 5.) *Budavári zsinagóga* (1014 Budapest, Táncsics Mihály utca 26.) A program részeként a zsinagógák között buszjárat fog közlekedni, mely 23:00-kor és 23:30-kor indul, autentikus idegenvezetéssel. A buszjáratra a posta@zsido.com címen lehet előzetesen regisztrálni.

A Koppenhágai Zsidó Múzeum/ A Myers házaspár

Hetiszakas

Az első szánhedrin

Szakaszunk – *Böháálotchá* (4Mózes 8:1–12:16.) – a Szentélybeli Menóra napi meggyújtásával kezdődik, majd a leviták felavatásával folytatódik. A sivatagi vándorlás módozatai következnek; mikor utaztak, mikor táboroztak le és milyen jelek alapján (kürtszó), a vonulás formációja, a négy zászlóalj és a törzsek zászlai. A szakasz má-

sodik felében a zúgolódók és a húst követelők zendülése a téma, majd jön a fürj nagy tömegekben, és a nép annyit eszik belőle, hogy az orrán jön ki. Hetven ember lesz kiválasztva, mint a Mózes mellett működő tanácsadó testületbe (az első Synhedrion); az utolsó fejezetben Áron és Mirjam kibeszélik Mózeset, és Mirjam példás büntetést kap.

Zsidó híradó

Új tagszervezetek az EMIH küldöttgyűlésén

Idén rendhagyó módon az Óbudai zsinagógában, a kerületi holokauszt megemlékezés után tartott küldöttgyűlést az EMIH (a megemlékezésről lásd az utolsó oldalon).

A küldöttgyűlést *Glitsen-stein Smuel* rabbi imája nyitotta meg. Ezt követően a gyűlés első részében a küldöttek megszavazták az új tagszervezetek beléptetését. Így az EMIH tagszervezete lett a Maimonidész Zsidó Gimnázium, a Milton Friedman Egyetem, valamint három új közösség is: a szentendrei és a debreceni hitközségek, valamint az Észak-Ma-

gyarországi Izraelita Hitközség is.

Ezután a szervezeti egységek beszámolója következett, melyeket a küldöttek szintén egyhangúlag fogadtak el. *Köves Slomó* vezető rabbi beszámolt az előző év feladatairól és eredményeiről, beleértve a Sorsok Háza koncepciójának bemutatását is. Utolsó napirendi pontként *Nógrádi Bálint* gazdasági vezető számolt be az előző év gazdálkodásáról és a következő évi tervekről.

Minden beszámolót elfogadott a küldöttgyűlés, mely *Oberlander Báruch* rabbi köszönőszavaival ért véget.

Mózes, a Szánhedrin és a nép

„Mózes átvette a Tant a Szináj hegyén, és átadta azt Józsuénak. Józsué átadta az Öregeknek, ezek meg a prófétáknak...” – olvassuk a hagyomány leágazásának a menetét az Atyák bölcs tanításaiban. A leágazás időben folytonos, melynek eddig mi adjuk az utolsó láncszemét, s remélhetőleg gyermekeink fogják a következőt.

Bár, ahogy feljebb is olvashatjuk, Mózes Józsuénak adta át a személyi vezetést, hetiszakasunk a hagyomány továbbörökítésének egy másfajta módjáról is számot ad.

Mózes már nem bírja az ezúttal az eleségen elégedetlenkedő zsidó nép lavinaként rázúduló panaszáradatát, s Isten segítségét kéri. A megoldás: gyűjtsön maga köré hetven vént, akikre „átruházhatja lelkét”, hogy osztozzanak vele a ráháruló felelősségben.

Sok bölcs tanakodott azon, hogy a „lélek” vénekre történt átruházása vajon nem járt-e szükségzerűen Mózes jelentőségének csökkenésével. A választ Rási egy hasonlat segítségével világítja meg számunkra: szerinte Mózes olyan volt, mint egy

gyertyatartóban álló égő gyertya, amelyből mindenki képes egy másik gyertyát is meggyújtani. És bármennyien is gyűjtsanak a lángból, az eredeti gyertya lángja változatlan marad.

A lubavicsi Rebbe magyarázza, hogy Mózes lángjából nem csak a Szánhedrin tagjai vehettek, hanem minden egyes zsidó. Bizonyos értelemben még mi, a jelenkor zsidói is ebből a lángból veszünk, hogy lelkünk kanócsát lángra lobbantsuk vele. Bár a Tóra törvényeit a rabbik egymást követő nemzedékei határozzák meg és pontosítják időről időre, minden egyes zsidó része és feladata, hogy azok mélységeiben felfedezze saját valóságát is.

A Szánhedrinnek a Tóra tanításait a nép felé közvetítő feladatát később a Misna, a Talmud és a zsidó jogtárak vették át. Ez a generációk sokaságát átívelő folyamat pedig egy valamit hivatott bizonyítani: hogy a Tóra minden egyes zsidó személyes öröksége, mely az emberiség felemelését szolgálja.

Kovács Jichak rabbinövendék cikke Tali Loewenthal írása nyomán

Imaidők a következő hétre (június 22-28.):

Talmud Egylet – Sász Chevra Zsinagóga

(VI., Vasvári Pál u. 5.)

Szombat: 8.45 Hetiszakas-z tanulás;

9.15 Reggeli ima, majd *Kidus*;

20.15 Délutáni ima, majd *szeudá slisit*

Vasárnap-péntek: 8.00 Reggeli ima

Vasárnap-csütörtök: 20.30 Délutáni-esti ima (a Keren Orban)

Péntek: 18.30 **A kémekek bűne**

(Szabó György Menáchem előadása);

19.30 *Mínchá, Kábálát Sábát*, majd *Kidus* és vacsora

Óbudai Zsinagóga

(III., Lajos utca 163.)

Szombat: 9.15 Hetiszakas

a kabbala tükrében

10.00 Reggeli ima, majd *Kidus*

Hétfő-péntek (munkanapokon):

6.30 Reggeli ima

Péntek: 19.00 Tanulás

19.30 *Kábálát Sábát*,

majd *Kidus*

Budavári Zsinagóga

(I., Táncsics M. u. 26.)

Szombat:

9.30 Reggeli tanulás

(zsidó misztika)

10.00 Reggeli ima,

majd *Kidus*

Péntek: 18.30 Tanulás;

Faith Áser rabbi előadása;

19.30 Szombatfogadás, *Kidus*

Velem és a Rebbével történt Lámpás az ingoványban

1962-ben találkoztam először a Rebbével egy ismerősömön, Nachman Sudak rabbin keresztül. Ő volt a londoni Chábád vezetője, és vele vettem fel a kapcsolatot, amikor elkezdtem a vallás iránt érdeklődni. Meglehetősen szkeptikus és kíváncsi természetem volt, de Sudak rabbinak ez nem jelentett problémát, nagyon jól megtalálta velem a közös hangot. Először Sudak rabbitól hallottam a Rebbéről. Azt mondta róla, hogy szent ember, aki otthon van a világi tudományokban is. Eleinte nem akartam találkozni vele. Azt mesélték róla, hogy csodákat tesz, és ez felkeltette a gyanakvásomat. Talán bűvész vagy csaló valójában? A kíváncsiságom azonban egyre csak erősebbé vált.

Emlékszem, amikor Brooklynban beléptem a Chábád főhadiszállására, és a Rebbe rám pillantott. Úgy éreztem, hogy átlát rajtam, és nagyon szégyelltem, amiket korábban gondoltam róla. Arra vágytam, hogy a föld megnyíljon alattam és elnyeljen.

Ez azonban nem következett be. A Rebbe rám mosolygott és azt éreztem, hogy spiritualitás és jóság árad belőle.

„Tudom, hogy nem vagyok elég vallásos ahhoz, hogy zsidó gyerekeket tanítsak” – kezdtem bele, mire a Rebbe nevetni kezdett. „Ha arra vár, hogy tökéletes legyen, akkor nagyon sok időre lesz szüksége. Kezdjen csak bele. Ha nem teljesíti az önre szabott feladatot ebben a világban, akkor a messiás fogja megkérdezni magától, hogy miért nem tette meg azt, amiért a világra született. Ne keressen kifogáso-

kat, menjen és kezdjen bele!” – mondta.

„De szívesebben tanítanék világi tárgyakat” – feleltem. „Akkor tanítson világi tárgyakat zsidó iskolákban” – mondta, és azt javasolta, hogy Sudak rabbi-val tanácskozzam meg a dolgot. A találkozót egy áldással zárta, melyben utalt arra, hogy csak a közelmúltban lettem vallásos. „Mivel mocsárba esett, de túlél-

tem. Emlékszem, egyszer válaszként egy leírást küldött a Szentélyben állt menóráról. Azt írta, hogy minden zsidó fellobbanthatja a menóra fényeit. A kohén, a pap feladata, hogy megtisztítsa a mécseseket és felügyelje a gyújtást, de alapvetően bármelyik zsidó fellobbanthatja a fényeket. A lényeg, hogy addig tartsuk a tüzet, amíg a mécses magától nem kezd el égni.

Betzael Kinn rabbi először tanított, majd egy Chábád-központot vezetett Angliában. Az interjú 2015 márciusában készült.

te, úgy fog másokat kivezetni a mocsárból, hogy az egyik kezében lámpást tart, a másikkal pedig mutatja a helyes utat. Kivezeti őket onnan, mert az az ön feladata.”

Energiával telve léptem ki a Rebbe szobájából. Azt éreztem, hogy ha a Rebbe szerint taníthatok zsidó gyerekeket, akkor ebben senki sem gátolhat meg. Elhatároztam, hogy az életemet a zsidó közösségnek és a Rebbe álma megvalósításának szenteltem.

A munkába állásom utáni időszakban rendszeresen írtam a Rebbének és a tanácsait kér-

régi tanítványom – akik között vannak olyanok, akik érzelmileg labilisak – mindig felidézem a Rebbe szavait.

Egyszer a fegyelmezéssel kapcsolatban tettem fel kérdéseket. Elég heves természetű vagyok, s előfordult, hogy lekevertem egy pofont egy arra érdemes diáknak – abban az időben nem gondolták, hogy ennek rossz hatása lehet. Később azonban már nem engedtek efféle módszereket, így a Rebbétől kértem tanácsot.

A Rebbe egy gyönyörű levélben válaszolt. „Éppen tu bisvát van, a fák újéve, mely a lassú, de kitartó növekedést szimbolizálja. Gondoljon a tölgyfára, 300 évig tart, mire teljesen kifejlődik. És gondoljon a magra. Miután földbe tették, lassan növekedni kezd. Először még nagyon apró. Ha valamilyen kárt teszünk benne, örökre tönkretelhetjük. Erre emlékezzen.”

Miután elolvastam a levelet, azért kezdtem imádkozni, hogy soha ne tegyek rosszat a diákjaimmal. Tudtam, hogy nem tehetem őket tökéletessé, de semmiképpen nem akartam, hogy rosszabbá váljanak. Nem akartam semmilyen kárt okozni nekik.

Azt kell mondanom, hogy az oktatás terén a Rebbétől kaptam a legmélyebb tanításokat. Ő volt az egyik legnagyobb ember, aki valaha élt.

Betzael Kinn rabbi

Készült a lubavicsi Rebbe életét feldolgozó archívum videóinterjúja alapján.

*Az archívum magyar nyelvű változata itt érhető el:
www.youtube.com/alubavicsirebbe*

Kóser konyha

Karfiolsaláta

Párve, tojás-és gluténmentes

1 nagy fej karfiol

2 ek. cukor

4 ek. ecet

néhány evőkanál víz

¼ vöröshagyma, apró

kockákra vágva

2 ek. növényi olaj

(elhagyható)

¼ pohárnyi, apróra vágott

petrezselyem

ízlés szerint só, bors

A karfiolt rózsákra szedjük, nagy tál vízbe áztatjuk, majd félórányi áztatás után alaposan, a rózsákat egyenként szétnyitva, erős fénynél átvizsgáljuk. Apró, zöldes vagy fehéres hernyók, pizsokra hasonlító, 1-2 mm-es fekete bogarak vagy nagyobb hernyók, bábok is rejtőzhetnek a rózsák között – ezeket gondosan le kell szedni a karfiolról, mivel azokat nem fogyaszthatjuk el. Ugyanígy járunk el a petrezselyemmel is, azt is vízbe áztatjuk, folyó víz alatt alaposan leöblítjük, majd átvizsgáljuk, hogy biztosan bogármentes legyen.

Az átnézett karfiolt kevés vízben 15 perc alatt kissé megpároljuk, majd leszűrjük. A karfiolt az összes hozzávalóval együtt tálba tesszük, alaposan összekeverjük. Lehűtve kínáljuk.

Üzenet a túlélőtől a fiataloknak: „Ne akarjátok titkolni a zsidóságotokat!”

Óbuda-Békásmegyér Önkormányzata és az Óbudai zsinagóga hívó közössége megemlékezést tartott a II. világháború idején Óbudáról származásuk, vallásuk vagy meggyőződésük miatt elhurcolt áldozatok tiszteletére.

Az Óbudai Zsinagóga előtti téren beszédet mondott Lang János, óbudai túlélő, Bús Balázs polgármester és Köves Slomó, az EMIH vezető rabbija.

Lang János beszédéből idézünk.

„1944-ben összeterelték az akkori csillagos házakból az óbudai zsidókat [...] Én akkor 7 éves kisgyerek voltam. [...] anyám engem elrejtett a pincében, várva arra, hogy Ganz néni, egy keresztény asszony eljöjjön érttem és magához vegyen. Félttem egyedül a sötétben. Sírtam. Feljöttem a pincéből és odamentem anyámhoz. Eközben az utcán felült Ganz néni, kivett a sorból és magával vitt. A közelben volt egy ősz hajú rendőr, aki ezalatt félrenézett. [...] Egy alkalommal a kertben meztelenül pisiltem. Ezt

látva a házmester közölte Ganz néniel, hogy „vigye innen ezt a zsidó gyereket, mert különben följelentem a [...]” Ganz néni elvitt a pesti gettó fapalánkjához és belökött .... Ott találkoztam a nagymamával.

[...] Három évvel ezelőtt adtam el csillaghegyi házamat. Beköltöztem bel-Óbudára, ahol

most is lakom. Az ingatlanközvetítő fiatalember társaságában tárgyaltam az óbudai lakás eladójaival. Azt mondta, hogy – idézem –: „úgy tárgyaljon velem, hogy én egy sváb lány

vagyok.” „Én meg egy öreg zsidó.” – válaszoltam. Megállapodtunk. Már az utcán mondta a fiatal ingatlanos: „Én is zsidó vagyok.” (De előbb kicsit körülnézett.)

Azt üzenem a fiataljainknak: „Ne akarjátok titkolni a zsidóságotokat. Úgyis tudják rólatok. Meg aztán ez nem is olyan szégyen.”

Kérdezd a rabbist!

Szabad-e felfrissülni a párapu alatt sábeszkor?

Kedves rabbi!
A kánikulára való tekintettel város-szerte sok helyen telepítenek párapukákat. Szombaton is találkoztam pár ilyenrel és felmerült bennem, hogy vajon át szabad-e ezeken menni sábeszkor, vagy a szombaton tilalmas fürdés kategóriájába esik. Jólesett volna felfrissülni alattuk...

N.

Kedves N!
Tekintsük át először, mi a probléma a fürdésel sábeszkor! Sábeszkor a vízmelegítés főzésnek számít, és így Bibliai tilalom alá esik (Maimonidész, A szombat szabályai 9:1., lásd még *Smirat sábat köhiltáta* 1. kötet 1. fejezet 26. lábjegyzet). Az a meleg víz, amit sábesz előtt felmelegítettünk és a tűzre

raktuk melegen tartani, az használható szombaton.

Ezzel elvileg lehetne fürdeni is, de a fürdés – a test egészének vagy nagyobb részének megmosása – rabbinikus tilalom alá esik, mivel félt, hogy az ember a fürdéshez vizet fog melegíteni (*Sulchán áruch* RSZ 326:1.). Kezet, arcot, lábat, más kis testrészt azonban le lehet mosni sábesz előtt melegített vízzel (uo.). Noha elvben hideg vízzel lehetne fürdeni, mégis az lett az elfogadott álláspont, hogy azzal se mossuk meg az egész testünket, mivel az utána való törülközés problémákba ütközik sábeszkor (pl. a vizes haj kifacsarása – uo. 6.).

A párapapun átmenve, még ha fürdésnek számítana is (lásd *Piszké tsuivot* 326:8.), akkor is csak a

test kis felülete (kéz, arc) érintkezik a vízzel. Igaz ugyan, hogy a Sulchán áruch azt mondja, vigyázni kell, hogy az ember közterületen ne vigyen vizet se a testén, de egy párapapunál annyira kis mennyiségű vizet kap az ember, hogy az nem számít (*Tóhilá löDávid* 326:14.; *Piszké tsuivot* uo. 82. lábjegyzet).

Másik előírás, amit meg kell vizsgálni, az a ruhamosás kérdése, ami szintén tilos sábeszkor (SÁ RSZ 301:56.). Itt is az áll, hogy kis mennyiségű víz éri a ruhát a párapuból, ráadásul nem is a ruhamosás a célunk vele, így ez sem akadály sábeszkor (uo. 302:21.; lásd még uo. 2., de lásd *Piszké tsuivot* 302:24. végén).

Ezek alapján át lehet menni a párapu alatt szombaton.

Üdvözlettel: Oberlander Báruch

Gut Sábesz – megjelenik hetente

Kiadja a Chabad-Lubavics – Zsidó Nevelési és Oktatási Egyesület / Published weekly by Chabad-Lubavitch – The Jewish Heritage Center of Hungary
1052 Budapest, Károly körút 20.

Telefon: +36-1-268-0183
www.zsido.com / info@zsido.com
Felelős kiadó: **Oberlander Báruch rabbi**
Főszerkesztő: **Steiner Zsófia**
A kiadvány szent szövegek részleteit és magyarázatait tartalmazza. Kérjük, ne dobja el!

Munkatársak: **Golubovics Martina,**
Dénes Anna, Kovács Jichák, Molnár Zsófia
Nyomdai előkészítés: **Juhász Valéria**
ISSN 1416-4604

EMIH
EGYSÉGES MAGYARORSZÁGI
IZRAELITA HITKÖZSÉG